

'LONDEN' ARRIVEERT

Hadden de OD-functionarissen dat tevoren kunnen weten?

In '42 en '43 niet, want wat de regering toen aan Six aan instructies had doen toekomen (voorzover zij dat had gedaan), was niet duidelijk geweest; te betreuren valt vooral dat de regering op de uiteenzettingen welke Six haar zelf had doen toekomen, in die tijd, ja ook nog in de eerste maanden van '44, onvoldoende had gereageerd. De aanwijzingen evenwel die zij hem in de zomer van '44 had gezonden, hadden aan duidelijkheid niets te wensen overgelaten. Wij herinneren aan de brief van van Lidth welke Six medio augustus voor zich had liggen en waarin, nadat melding was gemaakt van de in Londen opgebouwde Militair Gezag-organisatie, o.m. stond:

'Bijzondere staat van beleg . . . treedt in werking wanneer en naarmate grondgebied door vijand ontruimd . . . Regering acht hoogst ongewenst dat gedurende daaraan voorafgaande vacuüm-periode een ander militair gezag onder ander regime zou optreden . . . Taak OD in eventuele vacuüm-periode moet zijn, zich plaatselijk organiseren en beschikbaar stellen aan betrouwbare plaatselijke overheid tot handhaving orde en rust . . . OD niet bevoegd, personen in militaire dienst te roepen.'

Als Six afschriften van deze tekst aan zijn gewestelijke commandanten had gestuurd en hen had geïnstrueerd zich stipt aan die consignes te houden, dan zou dat, zeker, tot teleurstelling hebben geleid maar nare en voor de OD'ers kwetsende misverstanden als zich in Maastricht, Eindhoven en Den Bosch voordeden, zouden zijn voorkomen.

★

In een geheim koninklijk besluit dat aan Kruls was meegegeven, had de regering bepaald dat van de drie commissarissen der koningin in de zuidelijke provincies één: van Sonsbeeck, de door de bezetter afgezette commissaris van Limburg, in zijn functie zou worden hersteld, één: jhr. mr. dr. A. B. G. M. van Rijckevorsel, de commissaris van Noord-Brabant, die vóór de bezetting was benoemd en door de bezetter was gehandhaafd, in functie zou blijven, en één: Quarles van Ufford, de commissaris in Zeeland, zou worden 'gestaakt' (de Casembroot zou hem vervangen). Van Sonsbeeck kon onmiddellijk de uitoefening van zijn ambt hervatten maar dat was van Rijckevorsel niet mogelijk; deze had begin augustus '44 een lichte beroerte gehad en was ten tijde van de bevrijding van Den Bosch